

Sally Stuudio kunstikool
ÕPPEKAVA

Modernismist postmodernismi ja tagasi

Kinnitatud:
Sally Stuudio 1. detsember 2008. a

HTM haridustöötajate täiendkoolitus
Reg. nr 734 HTM

„Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes 1.1.0603.08 0002“

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Sally Studio kunstikool

Koolituse nimi:	Modernismist postmodernismi ja tagasi
Koolituse tüüp:	aineõpetajate koolitus, kood 145
Sihtrühm:	kunstiõpetajad
Koolituse maht:	2 AP ehk 80 tundi
Õppeaeg:	3 kahepäevast sessiooni 4 kuu jooksul

Sissejuhatus

Kunstiõpetuse eesmärgina näeme noorte harimist ja arendamist loovateks, kriitiliselt mõtleivateks ja vastutustundlikeks inimesteks ja kodanikeks.

Käesoleva koolituse esmaseks ülesandeks on toetada kunstihariduses kaasaegsele kunstile ja elule avatud, mõtlevat ja eksperimenteerivat lähenemist. Kunstiõpetus nii süvendatud õppega huvikoolides ja keskustes kui üldhariduskoolides peaks suutma klassikalise kunstiajaloo ning sellest lähtuvate praktikate ja tehnikate tutvustamise kõrval kujundada õpilastes arusaamise kaasaegse kunsti olemusest, ilmingutest ja seostest teiste valdkondadega. Seejuures tuleks leida dünaamiline tasakaal tehnika- ja ideekeskse lähenemise vahel ning tuua esile traditsioonilise ja moodsa vastastikku rikastavad seosed.

Kunstihariduse kui sellise (eriti üldhariduskoolis antava) eesmärgi tuleks seejuures mõista kahetasandilisena: esiteks (kõiki õpilasi puudutav) tulevaste kompetentsete kultuuritarbijate kasvatamine, üldise harituse ja kultuursuse kujundamine, teiseks (teatud osa õpilasi puudutav) tulevaste kunstiprofessionaalide väljaõpetamine.

Eesmärgid

1. Suurendada õpetajate kunstiteadlikkust, esmajoonel täiendades õpetajate teadmisi ja arendades arusaamist kaasaegse kunsti olemusest ja ilmingutest, erinevate tänapäevaste kunstialade ja -suundumuste vahelistest seostest ning kokkupuutepunktidest teiste kultuuri- ja eluvaldkondadega.
2. Ergutada õpetajate loovaid võimeid, julgustada ja inspireerida neid olema kaasaegse kunsti õpetamisel enam uudishimulikud, tolerantsed ning eksperimenteerivad.
3. Väärtustada ja rakendada kaasaegse kunsti pakutavaid võimalusi õpilaste eneseväljendusoskuste arendamisel ning õpilaste õpetamisel.
4. Julgustada õpetajaid olema praktiseerivad loovisikud.

Õppekorralduse lühikirjeldus

Kursus toimub kolme sessioonina, nende vahelisel ajal täidab õppija iseseisva töö ülesandeid.

Lähiõppe maht on 44 tundi, iseseisva töö maht 36 tundi.

Sessioonide vahel täidavad õppijad õppejõudude poolt antud ülesandeid (sessiooni jooksul käsitletud teemade praktikas rakendamine töös õpilastega, tulemuste analüüs ja dokumenteerimine), töö kohustusliku ja soovitusliku kirjandusega.

Õppemateriaalne baas ja õppevahendid

Õppetöö toimub Sally Stuudio kunstikooli ruumes. Õpilaste kasutuses on:

- kunstiateljee koos spetsiifilise sisustusega (valgustus, molbertid, lauad, toolid, kunstivahendid ja –materjalid);
- Sally Stuudio kunstiraamatukogu ja interneti püsiühendusega vabakasutuses arvutid;
- loengu- ja rühmatöö stuudio: dataprojektor, interneti püsiühendusega arvuti, valge- ja pabertahvel jne;
- virtuaalsed õppematerjalid aadressil www.kunstikeskus.ee.

Kogu õppekeskkonna ülesehitus on sotsiaalset interaktsiooni ja rühmatöid soodustav.

Nõuded koolituse lõpetamiseks

- Osalemine lähiõppes vähemalt 80%
- Iseseisva tööna antud õppeülesannete täitmine

Lõpetamisel väljastatavad dokumendid: erakooli seaduses toodud nõuetele vastav tunnistus.

Tunnistuse allkirjastamise õigus on erakooli direktoril.

Õppekava juht: Annely Köster

annely@kunstikeskus.ee 641 8518

Koostajad: PhD Heie Treier, MA Prof Kai Kaljo, MA Jane Remm, Annely Köster, MA Vano Allsalu

Teemade loetelu koos mahu jagunemisega

Kõik kursusel käsitletavat teemad mahuvad üldpealkirja „Modernismist postmodernismi ja tagasi“ alla. Loengud ja praktilised tööd katavad ajavahemiku 19. saj. lõpp - 21. saj. algus kunstiajaloo. Loengud baseeruvad teemadel ja küsimustel, mis on kaasaegset kunsti oluliselt mõjutanud.

Kunsti ja ühiskonna progress kui läänelik mõtlemisviga.

Loeng toimub õppereisil Moderna Museeti muuseumi ekspositsiooni baasil.

Modernistlik mudel ühiskonnas ja kunstis on nii teoreetilisel kui uskumuslikul tasandil seotud progressi mõistega, mis figureerib läänelikus maailmapildis alates Vana-Kreeka filosoofiast. Modernistlik progressi-keskne maailmapilt toetub paljuski saksa filosoofile Hegelile, kes omakorda mõjutas tugevalt Karl Marxi. 20. sajandiks omandas progress lausa religiooni mõõtmed. Tekkis modernistlik kunstiajaloo käsitlus, mille kohaselt on 20. sajandi modernistlik kunst senise "kunsti progressi" tipp. Progress on 20. sajandi kunsti suur narratiiv. Postmodernistlikus mudelis kritiseeriti modernistlikke termineid ja teadmisi.

Loeng ja rühmatööd: 12 tundi

Iseseisev töö: 20. sajandi kunstiajaloo ajatelje täiendamine kontekstiga (majandus, ühiskond, kultuur jne), kohustusliku ja soovitava kirjanduse lugemine.

Soolisus

Modernistlik mudel oli ebaproportsionaalselt mehekeskne – nii oli ka kunstiajalugu konstrueeritud meeste kunstiajaloonä. Läbi 20. sajandi on täheldatav naisõiguslus, kuid alles 1980ndatest alates võib rääkida plejaadist võimsatest naiskunstnikest, keda kajastatakse "ametlikus kunstiajaloo". Feministlik kunst on tänaseks läbinud mitmeid etappe, võitlevast feminismist on saanud postfeministlik kunst, lisandunud on meesuurimus. Naised võitlesid endale kätte subjektistaatuse, mehed on kunstis tunnistanud muuhulgas ka uurimuse objektideks. Postmodernismi väikeste narratiivide hulka kuuluvad homo- ja heteroküsimused, gay- ja lesbikogukonnad. Domineerimiv paradigma on dekonstrueeritud. Tekib uus küsimus: kui keegi ei domineeri, kas siis on kõik ohvrid? Ja kes domineerib?

Loeng ja rühmatööd: 3 tundi

Praktiline töö¹: 3 tundi

Iseseisev töö: praktiline töö käsitletud teemal oma õpilastega, selle dokumenteerimine ja esitlemine õpperühmas; kohustusliku ja kirjanduse lugemine.

Mõtlemine

Kaasaegse kunsti kõige kõrgemalt hinnatud osa iseloomustab see, et selle taga on analüüs – intellektuaalne tegevus. Kõrgelt hinnatud kunst tänapäeval ei ole silmailu ja naudingu pakkumine, silma võrkkestale apelleerimine, vaid eelkõige ajutegevus. Mõtlemiskunsti "isaks" on Marcel Duchamp, kelle loomingust viivad liinid edasi 1960ndate popkunstini ja 1970ndate kontseptualismini. Tänapäeva kunstnik peab olema analüütik, mitte ainult "visuaalteadlane". Kunsti väline vorm meenutab tänapäeval sageli teaduslikke uurimusi.

Loeng ja rühmatööd: 4 tundi + näitusekülastus

Praktiline töö: 6 tundi

Iseseisev töö: kirjanduse lugemine

Vaatamine

Läbi 20. sajandi kunsti jooksev nn. optiline liin sai alguse impressionismist 19. sajandi lõpus. Impressionistid olid vaimustatud fotograafiast, nad tegelesid optikaga nii teooria kui praktika tasandil. Optiline liin jätkus 1960ndate opkunstis ning 1970ndate hüperrealismis, mis asetseb fotograafia ja maalikunsti piiril. Postmodernistlikus kunstis on opkunst tunnustatud formalismiks ning selle probleemid "ebahuvitavaks". Kuid vaatamise diskursus ei ole kadunud, see on nihkunud pigem sotsioloogiasse. Vaatamine on tänapäeval seotud sotsiaalteadusliku analüüsiga, taandunud on impressionismiaegne seotus reaalteadustega.

Loeng ja rühmatööd: 3 tundi + näitusekülastus

Iseseisev töö: praktiline töö teemal „Visuaalne kommunikatsioon“ oma õpilastega, selle dokumenteerimine ja esitlemine õpperühmas.

¹ Praktilise töö ülesehitus siin ja edaspidi:

1. Reprode vaatamine: näited, milliseid vorme võib kaasaegse kunsti teos võtta
2. Isiklik kogemus, töö materjalidega. Rühmatöö: arutelu ja ideede edasiarendamine.
3. Praktiline ülesanne. Iseseisev projekt.
4. Esitus. Oma projekti tutvustamine grupikaaslastele ja „meediale“. Kriitika.

Ilu ja metailu

Ilu on filosoofiline kategooria. Kunstis, mis on seotud Kanti esteetikaga, on ilukategoorial kindel roll. Postmodernistlikus kunstis (alates 1980ndatest) luuakse seevastu metailu, mis on ilu kui sellise kasutamiskiitika ja analüüs. Ilu on tänapäeval rakendatud tööle reklaamitööstuses, kriitiline kunstnik ei saa luua siiralt ilu ilma langemata sentimentalismi. Üheks variandiks tänapäeval luua "siirast ilu" on kits. Ja ometi tuleb ilu kaasaegsesse kunsti „tagaukse kaudu“ lääne kultuuridest. Kas kuskil on olemas "universaalse ilu" võimalus?

Loeng ja rühmatööd: 3 tundi

Praktiline töö: 3 tundi

Iseseisev töö: kirjanduse lugemine

Meie ja teised

Nii nagu "ilu", on ka „teine“ filosoofiline kategooria. "Teine" on keegi, kellel puudub domineeriv positsioon, ta pakub domineerijale "eksootilist huvi" kui objekt, tal puudub võim, ta on allutatud positsioonil. Lääne kultuuril on tendents suhestuda "teiste" kultuurimudelitega domineerivalt „meie“ positsioonilt, seda nii majanduslikult, sõjaliselt, poliitiliselt kui intellektuaalselt. Samuti saab "teise" kategooriat vaadelda soolisest aspektist, sealjuures on domineerival positsioonil meesugu. Loeng avab, kuidas "teise" kategooria kajastub kunstis.

Loeng ja rühmatööd: 4 tundi

Praktiline töö: 3 tundi

Iseseisev töö: kirjanduse lugemine

Kohustuslik kirjandus:

Kursuse originaalõppematerjalid:

1. Kronoloogiline ajatelg
2. Teemaajaline ajatelg, mis käsitleb kümne 20. sajandi kunstiajaloo olulise teema muutumist ajas: progress, ilu ja metailu, vaatamine, mõtlemine, *meie* ja *teised*, autor ja Autor, keskkond (psüühiline, loodus-, tehis-), skandaal, soolisus, institutsionaalsus ja kunstiajalood.

Gombrich, E.H. (1995) Kunsti lugu. Avita, Tallinn 1997. Alates lk 557

Helme, S., Kangilaski, J. (1999). Lühike eesti kunsti ajalugu. Kirjastus Kunst, Tallinn. Alates lk 81

Juske, A., Kangilaski, J., Varblane, R. (1994). 20. sajandi kunst. Kirjastus Kunst

Kangilaski, J. (2005). Kunstikultuuri ajalugu. Postimpressionismist uue meediani. 12. klassile. Kirjastus Kunst, Tallinn

Lynton, N. (2001). Moodsa kunsti lugu. Avita

Nochlin, L. (2000). Miks pole olnud suuri naiskunstnikke. Kogumikus: Pandora laegas. Kirjastus Kunst

Ajakirja kunst.ee temaatilised erinumbrid aastail 2001-2008

Soovitav kirjandus:

Art: key contemporary thinkers. Edited by Costello, D and Vickery, J. (2007). Berg.

Baudrillard, J. (1999). Simulatsioonid ja simulaakrum. Kirjastus Kunst

Bourdieu, P. (2005). Meeste domieerimine. Kirjastus Varrak

Documenta magazine N#3, 2007. EDUCATION:

Eco, U. (2004). Ilu ajalugu. Eesti Entsüklopeediakirjastus.

Fineberg, J. (1991). Art since 1940. Strategies of being. Laurence King Publishing.

Lucie-Smith, E. (1996). Visual Arts in the Twentieth Century. Laurence King Publishing.

Ruhrberg, K., Walther, I.F. (2005) Kunst des 20. Jahrhunderts. Malerei. Skulpturen und Objekte. Neue Medien. Fotografie. Taschen

Pandora laegas. Kirjastus Kunst. 2000

Ülbed üheksakümnendad. Probleemid, teemad ja tähendused 1990. aastate eesti kunstis. (2001) Kaasaegse Kunsti Eesti keskus.